

JOHNNY
Kniga

LANA DEL REYN MEKKO

LINDA-MARIA RANINEN

JOHNNY
Kniga

LANA DEL REYN MEKKO

LINDA-MARIA RANINEN

Ensimmäinen painos

© Linda-Maria Raninen ja Johnny Kniga 2025

Johnny Kniga
An imprint of Werner Söderström Ltd
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki
ISBN: 978-952-362-029-2
Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuusasioihin liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@kniga.fi

VALOT!

Punainen mekko pukee minua. Se on samanlainen kuin Lana Del Reyllä oli Burning Desiren musiikkivideolla. Katson lavalta salia, joka punaisine verhoineen on kuin Twin Peaksin Red Room, odotushuone tämän- ja tuonpuoleisen, mustan ja valkoisen killan välillä. Luon katseeni yleisöön. Toimittajia ja läheisiäni, tuttuja ja tuntemattomia, vaikuttajia ja kustantamon väkeä istuu vanhan elokuvateatterin pienissä looseissa. Vältän katsomasta ketään suoraan silmiin. Äitini opetti jo pienenä ramppikuumeen karisevan, kun katsoo yleisön ohi. Niin. Minä olen aina halunnut esiintyäksi ja sellainen minusta sitten tuli.

Minun nimeni on Lilian Ranta. Olen artisti. Nyt olen tehnyt jotain, mitä en ollut osannut edes kuvitella. Julkaisin omaelämäkerran. Kirjan kirjoitti ystäväni Pauliina, joka haastatteli minua. En siis voi kutsua itseäni esikoiskirjailijaksi, mutta kirja kertoo minun tarinani. Kokonaan. Kirja on ollut kaupoissa ja äänikirjapalveluissa jo hetken, mutta minä en vieläkään pysty sisäistämään sitä, että tarinani on vihdoin kaikkien saatavilla.

Pauliina seisoo vierelläni, hymyilee ja iskee silmää. *Hyvin kaikki menee*, pystyn lukemaan hänen huuliltaan. Vastaan Pauliinan hymyyn ja luon katseen takaisin yleisön suuntaan. Huomaan eturivissä äitini ja hänen vieressään mustaan mekkoon pukeutuneen polkkatukkaisen naisen, jota en äkkiseltään tunnista. Kustannustoimittajamme

Esko kohottaa kulmiaan kysyvästi, nyökkään hänelle, ja Esko tarttuu mikrofoniin.

”Tervetuloa tänne Enkeli joka sai siivet -kirjan julkaisu-tilaisuuteen...” Aplodit keskeyttävät Eskon, joka hymyilee maireasti katsahtaen minuun ja Pauliinaan.

”On suuri ilo, että olette kaikki täällä paikalla. Ihan minua varten”, Esko hörähtää. Joku yleisössä naurahtaa. Pauliina pyöräyttää silmiään mutta hymyilee sitten kuitenkin.

”No ehkä te olette täällä ihan vähän myös näiden kahden upean naisen takia.”

Pauliina pudistaa päätään ja nauraa. Esko on melko vanhakantainen mutta hyväntahtoinen setämies ja Pauliina taas valveutunut feministi. Hän on käsitellyt aiemmissa kirjoissaan ihmiskauppaa ja sodan vaikutuksia naisiin. Kustantamon pikkujouluissa Esko ja Pauliina ottivat yhteen, kun puheeksi tuli naisten ulkonäön kommentoiminen. Eskon mielestä kauniisti laittautuneita naisia kuului kehua, Pauliina taas oli sitä mieltä, ettei tuntemattomien ulkonäköä pitäisi kommentoida lainkaan. Minä toimin rauhanneuvottelijana. Erityisesti alkoholi oli koko kirja-prosessin aikana saanut Eskon ja Pauliinan välit kuumenemaan. Nyt kaikille oli tarjolla vain yksi lasi skumppaa ja Esko selkeästi yritti skarpata.

”Nämä kaksi upeaa naista ovat yhdessä luoneet mielettömän taideteoksen! Enkeli joka sai siivet tulee mullistamaan paitsi suomalaista kirjallisuutta, myös suomalaista yhteiskuntaa.” Eskon ilme vakavoituu. Yleisö on hiljaa.

”Lilian Ranta...” Esko aloittaa. Yleisöstä kuuluu vai-meat aplodit. Esko taputtaa itsekin. Mikrofonin osuva käsi saa aikaan rytmisiä kohahduksia.

”Lilian Ranta tulee tarinallaan rikkomaan tabuja, joita meidän yhteiskunnassamme yhä on. Kirjailija Pauliina

Blomqvist on jo aiemmissa kirjoissaan käsitellyt vaiettuja aiheita ja jatkaa samaa linjaa tällä teoksella. Enkeli joka sai siivet on rohkeinta kirjallisuutta, mitä hetkeen on ilmestynyt. Mutta pidemmittä puheita, haluan antaa puheenvuoron kirjan tekijöille Pauliina Blomqvistille ja Lilian Rannalle.”

Taas muutamit aplodit. Instagram-liveä kuvaava somevaikuttaja Leila kääntää puhelimensa meidän suuntaamme.

Viittaen kädelläni Pauliinaa puhumaan ensin. Hän näyttää pohtivalta, sitten hieman liikuttuneelta ja luo katseensa minuun.

”Rakas Lilian”, hän aloittaa. ”Emme ole ainoastaan työkavereita vaan olemme myös ystäväystyneet tämän projektin aikana. Sinä Lilian näytit minulle maailman, josta en aiemmin tiennyt. Odotin kyllä että tarina olisi hyvä, mutta en arvannut sen pitävän sisällään näin synkkiä teemoja. Kun ensimmäisen kerran tapasimme, luulin kohtaavani rääväsuisen räppäriä, mutta sinussa olikin paljon syvempiä tasoja.”

Hymyilen ja katson Pauliinaa tämän puhuessa. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun näin hänet laittautuneena. Punaisen ruskeat, yleensä hieman takkuiset hiukset oli kammattu, ja pyöreiden silmälasien kehystämiä silmiä koristivat kevyet rajaukset. Ylisuuri villapaita oli vaihtunut korallinväriseen jakkuun ja korvissa roikkuivat kuivatuista appelsiinin siivuista tehdyt korvakorut. Toivottavasti Esko ei erehdy kehuaan häntä, mietin ja naurahdan mielessäni.

Pauliinasta tosiaan oli tullut minulle projektin aikana läheinen ystävä. Se oli paitsi helpottanut yhteistyötä, myös ajoittain hämärtänyt rajoja sen välillä, koska puhuin ystävälle ja koska ihmiselle, joka tulee kirjoittamaan minusta kirjan. Toisinaan huomasin, että ainoastaan pöydällä

vilkkuva nauhuri muistutti minua siitä, ettei keskustelu jäisi vain meidän välillemme.

”Lilian, sinä olet opettanut minulle Suomesta, kotimaastani, paljon enemmän kuin kukaan muu olisi voinut opettaa. Sinä tulet avaamaan tarinallasi monen suomalaisen silmät. Kiitos Lilian, kiitos että luotit minuun ja annoit minun kirjoittaa tarinasi. Kiitos”, Pauliina lausuu silmät kosteina.

Yhdet aplodit. Ne kuuluvat eturivistä. Mietin jännittääkö yleisöäkin, vai miksi aplodit kuulostavat niin vaisuilta.

Samalla koittaa minun hetkeni. Minun puheenvuoroni. Katson Leilaa, joka on käärinyt hiuksensa vihreään turbaaniin. Jalassaan hänellä on vihreät lateksisaappaat. Leila hymyilee, jauhaa näkyvästi purkkaa, katsoo minua puheilmensa kameran läpi ja odottaa. Kaikki odottavat.

Selvitän kurkkuani. Henkäisen syvään. Yhtäkkiä tunnen itseni täysin irralliseksi. Irralliseksi tuosta punaisesta salista, odottavasta ihmisjoukosta, kärsimättömästä Leilasta, myhäilevästä Eskosta, silmäkulmiaan pyyhkivästä Pauliinasta, tyyneistä äidistäni ja ruskeasilmäisestä tuntemattomasta naisesta, joka istuu hänen vieressään.

En tiedä mitä sanoa. Kirja josta meidän on tarkoitus puhua, tuntuu äkkiä täysin vieraalta. Kuin en olisi koskaan nähnyt kirjaintakaan siitä. Kuin se kertoisikin jostakusta toisesta.

Vilkaisen Pauliinaa, joka hymyilee minulle rohkaisevasti.

”Musta... musta tuntuu niinku mulle tulis paniikki-kohtaus”, kuiskaan hänelle.

”Ei mitään hätää”, Pauliina rohkaisee. ”Haluutko istua mieluummin?” hän kysyy. Nyökkään.

Punainen nojatuoli on kuin samettinen syleily. Tunnen lattian korkokenkieni alla. Pauliina sihauttaa kuplavesipullon

auki ja kaataa lasiin sitruunavettä. Käteni vapisevat, kun tartun Pauliinan ojentamaan viileään lasiin.

"Haluatko nyt puhua?" Pauliina kysyy. Juon kulauksen sitruunavettä ja aloitan.

"Hyvää iltaa ja tervetuloa minunkin puolestani..."

Tunnelma tuntuu äkkiä kevyemmältä, punaiset verhot sivuillamme vähemmän raskailta. Näin se aina menee, muistan. Aina ennen lavalle nousua jännittää. Kun saan mikrofonin käteen, rauhoitun. Olen taas elementissäni, se joksi minut on luotu.

"Kiitos minunkin puolestani, että olette kaikki tulleet kirjamme julkaisutilaisuuteen. Haluan ihan ensiksi kiittää koko kustantamon väkeä ja aivan erityisesti Eskoa siitä, että olette antaneet tarinalleni mahdollisuuden tulla kuuluksi."

Aplodit. Pauliina ja Esko vilkaisevat toisiaan. Leila naurahtaa.

"Toiseksi haluan kiittää rakasta ystävääni Pauliinaa. Kirjoitit minusta niin kauniisti. Kiitos." Tunnen kyynelien kihoavan silmiini.

"En olisi voinut tai halunnut kertoa tarinaani kenellekään muulle. Kohta Esko haastattelee meitä ja varmasti kerromme prosessista tarkemmin sitten, mutta haluan vain sanoa: Pauliina, tätä kirjaa ei olisi ilman sinua. Minä olen sanoin kuvaamattoman kiitollinen, että juuri sinä kirjoitit tarinani ja että juuri sinä olet minun ystäväni. Minä olen aina halunnut olla tähti. Kiitos, että sinä teit minusta sellaisen."

Laskemme Pauliinan kanssa mikrofonit pöydälle ja halaamme toisiamme. "Oot rakas", hän kuiskaa korvaani. Pauliinan hiukset tuoksuvat joltakin luontaistuotteelta. "Niin säkin", vastaan kun irrottaudumme halauksesta.

Juon kulauksen sitruunavettä ja tartun taas mikrofonin: "Lisäksi haluan kiittää koko lähipiiriäni. Tätä kirjaa ei olisi ilman teitä. Te tiedätte keitä olette."

Hymyilen.

"Suurkiitos myös kaikille lukijoille ja kuuntelijoille jo etukäteen. Teille kaikille täällä salissa on luvassa lopuksi pieni yllätys. Kiitos, että tulitte paikalle."

Esko katsoo yleisöä, kuin aplodeja odottaen. Niitä ei kuulu, joten Esko tarttuu mikrofonin näyttäen hieman vaivaantuneelta.

"Arvon kirjailijattaret..." hän hymähtää ja vilkaisee Pauliinaa, jonka poskipäille nousee pieni puna.

"Itse asiassahan minä kirjoitin tämän kirjan. Lilian on vähän niin kuin muusani tässä, vaikka olikin mukana kirja-prosessissa haastateltavana", Pauliina tarkentaa.

Jostain syystä minua ärsyttää Pauliinan kommentti, vaikka tottahan se on. Minun osanani oli juoda kauralattea vaniljasiirapilla ja puhua Pauliinalle ja hänen nauhurilleen. Pauliinan pitkät sormet hyppivät näppäimistöllä kuin hiiret ja aina välillä hän sanoi: "Odota... odota..." Silloin tiesin, että minun oli pidäteltävä tarinaa, joka kärsimättömästi vaati ryöpytä ulos suustani.

"Totta! Arvon kirjailija ja hänen muusansa..."

Minua ärsyttää yhä. Muusa saa minut kuulostamaan joltain tahdottomalta kohteelta. Minä haluan olla tähti. Onhan kyseessä sentään minun elämäntarinani.

On kuin Esko olisi kuullut ajatukseni.

"Jos illan tähti vain jaksaa hetken odottaa, niin osoitaisin ensimmäisen kysymykseni ansioituneelle kirjailijalle Pauliina Blomqvistille."

Pauliina näyttää ensimmäistä kertaa tyytyväiseltä Eskon sanoihin.

”Kerro meille Pauliina, kuinka kiinnostuit Lilianin tarinasta”, Esko kysyy.

Pauliina henkäisee, hakee hetken sanoja ja aloittaa sitten.

”Koin, ettei minulla ollut vaihtoehtoa jättää tällaista tarinaa kertomatta.”

Vilkaisen yleisöä. Hiljaisuudesta huolimatta mikään ei vaikuta olevan pielessä. Äiti näyttää ylpeältä. Leila tuijottaa keskittyneesti puhelintaan kuin varmistaakseen, ettei streami katkea. Äidin vieressä istuva polkkatukkanainen kohottaa aavistuksen verran leukaansa. Tämä on viimeinen kerta, kun katson yleisöä ennen myrskyä.

Käänän katseeni Pauliinaan. Hänen silmänsä kiiltelevät. Ehkä muistojen nostamasta liikutuksesta.

”Muistan kun tapasimme eräässä kahvilassa Bulevardilla. Lilian oli tosi ujo tyttö ja hirveän nuori. Minkä ikäinen sä olitkaan? Kahdeksantoista... nii-in...”

Olinko kahdeksantoista? Jään laskemaan mielessäni enkä ole vastauksesta täysin varma.

”Mistä olit kuullut Lilianista?” Esko jatkaa.

”Olin lukenut haastattelun RAP-lehdestä. Innostuin tarttumaan lehteen, kun näin kiinnostavan otsikon räppäitaivaalle nousseesta uudesta tähdestä ja hänen selviytymistarinaan”, Pauliina sanoo ja hymyilee.

Minua ei ärsytä enää. Kateus Pauliinan saamasta krediitoinnista kirjan kirjoittajana kumpusi vain jostain omasta epävarmuudestani. Kai se on jotain narsismia. Kuulemma se on esiintyjillä tervettäkin. Olla vähän narsisti.

Taas tuntuu kuin Esko lukisi mietteeni.

”Mennään ihan kohta sinuun Lilian. Yksi kysymys vielä Pauliinalle: mikä Lilianissa teki sinuun niin suuren vaikutuksen, että haastattelun perusteella päädyit pohtimaan kirjaprojektia?”

Pauliina näpertele appelsiinikorvakoruaan.

”Rohkeus. Ja palo seistä omien ajatustensa takana. Puhua rohkeasti oman yhteisönsä ongelmista... Naisasia, tietysti”, Pauliina luettelee.

Silmäkulmastani näen tumman yleisömeren. Joku yskäisee. Toinen vaihtaa asentoa. Vaikka lavalle on yleisöstä matkaa monta metriä, erotan silti sieltä lehahtavan hedelmäisen hajuveden tuoksun. Pohdin onko minulla koskaan ollut omaa yhteisöä. Ainakin minulla on nyt oma yleisö. Mietin mitä Pauliina mahtoi tarkoittaa minun yhteisölläni, mutta vielä minulla ei ole lupaa puhua.

”Samoista asioista on tullut kirjan ennakkoön saaneilta toimittajilta jo paljon kiitosta. Pauliinalla ja Lilianilla alkaa huomisesta aikamoinen hässäkkä. Huomenna aamulla neitokaisilla on Radio Rockissa haastattelu...”

Pauliina puree huultaan.

”...sitten teistä on tulossa Helsingin Sanomiin juttu. Ja sitten tietysti näihin naistenlehtiin...”

”Odotan kuulevani, mitä Lilianilla on kerrottavaa kirjastamme”, Pauliina katkaisee Eskon puheen ja hypistelee korvakoruaan.

”Varmasti me kaikki. Siirrytään tosiaan nyt Lilianiin.” Minusta tuntuu samalta kuin joitain vuosia sitten eräässä koe-esiintymisessä. Minulle annettiin tehtäväksi keksiä laulu linnusta, joka lensi ikkunasta sisään. Siinä hetkessä. Improvisoida. Minun oli keksittävä tarina kun avasin suuni ja se oli niin helppoa. Laulussani lintu ei huomannut ikkunaa, johon se oli törmännyt. Se putosi pyörtyneenä maahan mutta lensi unessa sisään taloon, jossa oli monia huoneita ja niissä kaikissa tapahtui salaisuuksia, joita lintu unessa todisti.

Vaikka en päässyt koe-esiintymisestä läpi, tuomarit kehuivat lauluani: olin hyvä improvisoimaan ja keksimäni tarina oli koskettava.

"Niin siis... Pauliina tosiaan otti minuun yhteyttä. Ker-
toi, että oli lukenut minusta ja että hän koki tarinani olevan
kirjan arvoinen."

"Mietitkö pitkään, antaisitko Pauliinan kirjoittaa sinus-
ta kirjan?" Esko kysyy.

En ollut miettinyt. Sen jälkeen kun olin tavannut tuot-
tajani Miguelin, elämässäni ei ollut ollut varmaan yhtäkään
asiaa, jota olisin miettinyt pitkään. Kaikki oli edennyt niin
nopeasti ja olin antanut asioiden vain tapahtua. Vai olisivat-
ko ne tapahtuneet vaikken olisikaan antanut?

"En oikeastaan", vastaan. "Meillä synkkäsi alusta saak-
ka niin hyvin."

"No mennäänpä itse teokseen. Millä tavalla se syntyi?"

Nyökkään Pauliinan suuntaan sen merkiksi, että annan
suunvuoron hänelle.

"Lilian lähti heti täysillä mukaan. Koko prosessi oli tosi
nopeaa. Lilian on niin hyvä puhumaan."

Tunnen hikipisaran nousevan nenäni alle. Lavalla on
kuuma. Juon vähän sitruunavettä.

Pauliina katsoo minua kuin odottaisi minun sanovan jotain.

"Ja Pauliina on hyvä kirjoittamaan", lisään.

"Allekirjoitan nämä asiat sataprosenttisesti", Esko sanoo
ja luo sitten katseensa yleisöön.

"Tarina on kuitenkin sellainen, että se on jokaisen itse
luettava. Enkeli joka sai siivet on kirja, jota ei voi kuvailla
tai tiivistää. Se on koettava", Esko julistaa.

"Niin", Pauliina sanoo, "ja samalla on muistettava, että
Lilian on todella tuntenut tarinan omissa nahoissaan. Voi-
sin vielä kysyä sinulta Lilian, että miltä tuntui jakaa näin
henkilökohtaisia asioita näin avoimesti?"

Puristan huuleni yhteen ja pelkään että hampaisiini jää
huulipunaa. Naputan punaisia rakennekynsiäni vesilasias

vasten ja yritän keksiä vastausta. Lintu joka lensi ikkunasta sisään. Improvisoi Lilian, improvisoi.

"No ei siis, ei se kai... Oli kai se... kai se oli... oli se vaikeaa, mutta..."

Mieleni punaisen samettiverhon takaa saapastelee kolme naista, joita lapsena ihailin. Joita kutsuttiin julkisuudessa selviytyjiksi. Mutruhuulinen Victoria Beckham mustassa kotelomekossaan, sirkeäsilmäinen Teri Hatcher ja hymyilevä Nicole Richie, jonka ilmeitä ja ylähampaat näitisti paljastavaa hymyä opettelin peilin edessä ala-asteikäisenä.

"...ajattelin että joku saattaisi saada apua siitä, että kerro tällaisesta. Joku jolla on samankaltaisia kokemuksia. Että he voisivat katsoa minua ylöspäin ja nähdä, että kaikesta voi selvitä."

Lintu oli lentänyt ulos suustani.

"Olisiko yleisöllä kysymyksiä?" Esko tiedustelee.

Hiljaisuus salissa on käsin kosketeltavan painavaa. Kuin punaiset samettiverhot.

Ilmassa tuoksuu alkava myrsky. Hetki ennen ukkosta. Sateenkaari.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen puolesta puhuva pappi Elia nostaa kätensä.

"Lilian. Ihan ensiksi. Minä haluan kiittää sinua siitä, kuinka rohkeasti puhut kirjassasi eri vähemmistöjen puolesta. Sinun työsi on valtavan arvokasta. Tiedän, että kirjan tulee lukemaan moni syrjintää kokeva, ja uskon heidän saavan tarinastasi suunnattomasti lohtua", Elia aloittaa. Hymyilen parasta Nicole Richie -hymyäni, joka vakavoituu samaa tahtia Elian ilmeen kanssa.

Tuuli nousee.

"Kuitenkaan, Lilian, minä en voi sivuuttaa väitteitä, joita olen tänään tässä salissa kuullut. Ennen tilaisuuden

alkua täällä kävi aikamoinen supina. Useat kertoivat kirjan sisällön herättäneen suurta hämmennystä ja moni sanoi, että siinä on myös suoranaisia valheita. Toivon, ettei tämä pidä paikkaansa.”

Tihkusade.

Yksi käsi toisensa jälkeen nousee. Tuuli käy voimakkaammaksi ja vihmoo vasten kasvojani.

Pauliina seisoo paikoilleen jähmettyneenä kuin suolapatsas. Eskoa en näe missään.

Äiti. Minusta aina niin ylpeä äiti katsoo minua silmissään sama katse kuin minun jäädessä kiinni ensi kertaa jostakin, en vain äkisti muista mistä. Katseessa ei ole pisaaraakaan vihaa. Pelkkää hämmennystä, pettymystä, ehkä surua.

”Lilian. Miksi kerrot asuneesi kaupunginosassa, jonne emme koskaan muuttaneet?” äiti sanoo ja katsahtaa Eliaa.

Vastaus jää osaltani nopeaksi haukkaukseksi ilmaa, kun äidin vieressä istuva polkkatukkainen nainen ottaa puheenvuoron.

”Lilian. Et ehkä tunne minua, mutta minä olen serkkusi, isäsi puolelta. Kirjassa kerrot hänen olevan romani. En tiedä kuka sinulle on niin kertonut, eikä sillä oikeastaan ole väliäkään. Ansaitset kuitenkin tietää, ettei se pidä paikkaansa.”

Kokomustaan mekkoon pukeutuneen naisen sanat tuntuvat iskulta pallean, niin paljon kun identiteettiäni onkin kyseenalaistettu. Tämä on kuitenkin minun tähtihetkeni, täällä minun ei tarvitse tuollaista kuunnella. Olen juuri käskemässä niin kutsuttua serkkutyttöäni painumaan ties minne, kun äiti jatkaa.

”Lilian. Minä itkin, kun luin kirjan väitteitä kovien aineiden käytöstä ja siitä, miten muka tienasit rahat! Ajattelin,

ettei tässä voida millään puhua siitä samasta työstä, joka istui sängyllään heppapyjamassa ja söi pätkestä.”

Serkun kommentista leimahtanut viha laantuu, kun mietin äidin sanoja. Muistan sen pyjaman. Minulla oli hevosaiheinen herätyskellokin. Ja pätkestet olivat piilossa patjan alla. Myöhemmin siellä oli Chrisin marisätkä. Juuri kun itku alkaa kuristaa kurkkuani, polkkatukan vieressä istuva vanhempi, käsityönopettajaa muistuttava punahiuksinen nainen alkaa puhua. Hänen äänensävyänsä on ponnekkaampi kuin polkkatukalla, jonka sanat hän saa nyt kuulostamaan empaattisilta.

”Minulla on nyt kyllä kysymys Pauliinalle. Miten ansoitunut kirjailija voi kirjoittaa teoksen, josta suurin osa on täyttä valetta? Ainakin Wikipediaan asti eksynyt väite isän romanitaustasta on puuta heinää. Isä oli tavallinen opettajanpoika pikkukylästä. Pesunkestävä valkolainen!”

Minun tekee mieli nostaa rouva huovutetusta helminauhastaan seinälle ja käskää pitämään turpansa kiinni kaikesta minuun, isääni ja meidän taustaamme liittyvästä. Ei minun asiani ole ketään aiemmin kiinnostanut. Isäni vanhemmista en ole kuullut vuosiin. Polkkatukassa näen sentään samoja piirteitä kuin isässäni. Samaa tummuutta ja nauravat silmät. Helmirouva ei muistuta ketään sukulaistani pätkeäkään. Minua ei nolota. Ei yhtään. Naisen sanat saavat minut tuntemaan pelkkää vihaa. Kukaan ei pilaa tätä hetkeä. Ei kukaan. Polkkatukka kuiskaa jotain helmirouvalle ja tämä selkeästi pillastuu kuulemastaan. Haluaisin kuulla mitä he puhuvat, mutta sähköisen hetken katkaisee taaempana istuva siististi pukeutunut nuori mies, jolla on vaaleat hiukset ja kulumikkaat pilottilasit. Mies näyttää etäisesti tutulta, ehkä olen nähnyt hänet joskus, metrossa tai kahvilassa.

”Pauliina. Minulla on kaksi kysymystä. Miten voi olla, ettet tarkastanut niin vakavan väitteen paikkansapitävyyttä kuin teoksessa esitettiin? Puhun nyt kirjassa kuvaillusta henkirikoksesta. Eikö siinä kohdassa hälytyskellot soineet? Luulisi järjen jo sanoneen, ettei tuollaista ole voinut tapahtua ilman, että siitä olisi uutisoitu.”

Editointivaiheessa Pauliina halusi pyyhkiä kirjasta joitakin asioita. Yhdestä kohtauksesta hän halusi poistaa puukon ja toisesta ase-
seen. Kun kysyin syytä, Pauliina sanoi että teräase ja pistooli voisivat tehdä kohtauksista epäuskottavia keskiluokkaista lukijaa ajatellen. Minä suutuin ja vaadin kättäpidempiä ehdottomasti takaisin kohtauksiin. Esko oli kanssani samaa mieltä. *Keskiluokkaisten lukijoiden on aika avata silmänsä ja parhaiten se onnistuu näyttämällä totuus niin rumana kuin se on.*

Nyt minua kaduttaa. Ehkä Pauliina oli oikeassa. Olisi pitänyt kuunnella häntä. Ei siksi, että kertomukseni eivät olisi totta, vaan siksi, että näköjään ne ovat sitten epäuskottavia. Tuokin nuori mies varmasti on juuri sellainen keskiluokkainen lukija mistä Pauliina varoitti. Ja nyt Pauliina joutuu vuokseni ongelmiin, vaikka yritti parhaansa välttääkseen sen. Vilkaisen Pauliinaa ja huomaan kyyneleitä hänen silmissään. Itkevä suolapatsas.

Haluaisin lohduttaa. Selittää, että teoksemme on hieno ja että sitä varmasti tullaan arvostamaan. Ja että ennen kaikkea se on totta. Me tiedämme, että se on totta. Minä tiedän, että se on totta.

Samassa nuori mies jatkaa.

”Lisäksi täällä on kohistu nyt vain romanitaustasta, mutta entäpä tämä tuhkimotarina tuntemattomuudesta tähtiartistiksi? Se oli kuin suoraan jostain romaanista”, hän lausuu ja saa yleisön kohahtamaan.

”ROMAANISTA. Niinpä niin. Ainoa mikä tässä kirjassa näyttää pitävän paikkansa on tämän niin kovin rohkeaksi kutsutun naisen ROMAANITAUSTA”, helmirouva suorastaan sylkee sanat suustaan.

Pauliina purskahtaa itkuun. Yritän laittaa käteni hänen olkapäälleen, mutta Pauliina torjuu eleeni. Tuntuu kuin kehostani olisi kadonnut lämpö ja sydämeni pumpppaisi jäseni jäätä.

”Me peräänkuulutamme myös kustantamon vastuuta! Eihän sitä nyt tietokirjakategoriassa voi julkaista mitä tahansa VALEROMAANIA!!” jatkaa helmirouva.

Vilkaisen Pauliinan suuntaan, mutta suolapatsaskin on kadonnut.

Seison yksin lavalla. Valokeila tiukasti minussa. Myrskyn jälkeen tulee pouta.

”Nyt haluan kuitenkin muistuttaa”, Elia huudahtaa, ”että meillä on pelkästään kasa väitteitä. Me emme voi tietää pitääkö mikään niistä paikkansa. Kyse on kuitenkin vain kirjasta. Pelkästä tarinasta. Kukaan ei ole kuollut. Annettaanko puheenvuoro nyt Lilianille, hän ei ole päässyt vastaamaan vielä yhteenkään väitteeseen.”

Sydämeni raivaa tietään ulos punaisen iltapukuni rintamuksesta. Minulla oli alusta saakka tunne, että jokin on pielessä. Jokin tässä salissa, näissä ihmisissä ja tässä illassa. Sellainen tunne kuin joskus unessa.

Joskus unet ovat totta. Niin kuin se, jonka äiti näki mummon keltaisesta omakotitalosta kaksi vuotta ennen kuin se paloi. Kahdeksastoista maaliskuuta. Niin äidin unessa sanottiin. Talolle tapahtuu jotain kahdeksastoista päivä maaliskuuta. Ja niin talo sitten kahden vuoden päästä paloi.

Viikkoa ennen tulipaloa äiti alkoi nähdä lisää omituisia unia. Niissä äiti käveli Korkeavuorenkatua pitkin. Joka yö

pidemmälle ja pidemmälle. Viimeisenä yönä ennen tulipaloa äiti ei enää nähnyt unta. Jos hän olisi nähnyt, hän olisi päässyt Korkeavuorenkadulla siihen kohtaan, jossa on paloasema.

Mummo ei nähnyt unia ennen tulipaloa. Sen sijaan hän näki miehen, joka käveli häntä vastaan asunnossa pari yötä ennen paloa. Kun näin ensimmäisen kerran nokikasvoisen unihirviön David Lynchin elokuvassa Mulholland Drive, olin varma että se oli sama kuin mummoni näkemä olento.

Mutta tämä ei ole unta. Tämä on totisinta totta. Minä, Lilian Ranta olen julkaissut elämäkerran ja seison nyt kirjani julkaisutilaisuudessa yksin lavalla, valokeilassa, ja yleisöstä sinkoaa syytöksiä kuin tulisia hiiliä.

Kuulen oman pulssini ja haistan yleisön odotuksen.

”Kiitos Elia”, aloitan, ”ja kiitos myös muille kysymyksistä... ja kommenteista.”

Tavallaan olen odottanut tätä hetkeä vuosia. Odottanut paljastumista. Sen jälkeen ei ole enää mitään pelättävää. Sen jälkeen ei ole enää mitään.

”On omalla tavallaan huojentavaa päästä puhumaan kaikesta näin suoraan”, sanon. Ääneni kuulostaa äkkiä varmalta. Tiedän mitä minun kuuluu sanoa. Minun kuuluu kertoa totuus.

En koskaan tehnyt sitä terapiassa. En haastatteluissa. En kertonut totuutta Jussille. En edes äidille. Ja koska en kertonut sitä myöskään Pauliinalle, saan kärsiä tämän nöyryytyksen.

”Toivon, että kuuntelette minua loppuun. Mikään ei ole ollut valetta valheen täydessä merkityksessä. Haluaisin kertoa kaiken, mutten vain tiedä mistä aloittaisin.”

”No mistä kaikki alkoi?” Elia kysyy.

ENSIMMÄINEN RAJA

PYSÄKKI

Terapeutini mielestä kaikki alkoi siitä, kun jokin meni sirpaleiksi ja sirpaleet alkoivat elää omaa elämäänsä – kukin erillään. Jokaiselle sirpaleelle muodostui oma tarinansa. Is-tuin terapeutini vihreäsamettisessa nojatuolissa, kun hän pyysi minua muistelemaan kuka olin ennen sirpaloitumista.

Olen kotoisin siitä osasta Helsinkiä, jossa on talvisin eniten valoja ja vähiten lunta. Kotitaloni ikkunasta näkyvä torni tuo mieleeni Beatrix Potterin Räättäli-sadun korkeat rakennukset. Kirkon ja naakat. Olotilan, joka näyttää yksinäisyydeltä muttei oikeastaan ole sitä.

Olen asunut samassa talossa, samassa asunnossa, niin kauan kuin muistan. Olohuoneessa on oliivinvärinen kaakeliuuni, jonka taakse piilotin lapsena kaikki jou-lupukille kirjoittamani kirjeet. Sieltä tonttu kävi hakemassa ne pukille. Minä en ole koskaan lakannut uskomasta jou-lupukkiin, mikä usein huvittaa ihmisiä. Joulupukki kuuluu siihen osaan todellisuutta, johon useimmat lakkaavat uskomasta tullessaan kyllin isoiksi. Samaan osaan kuuluvat myös keijut, haltiat ja kotitontut. Toisille lentävät lautaset ja enkelit. Joillekin jopa Jumala. Minun on helppoa uskoa näihin kaikkiin, koska en ajattele niissä olevan mitään yli-luonnollista. Jumalan ajattelen olevan kuin suuri runoilija, jonka taideteoksia me kaikki olemme. Elämämme on yksi suuri käsikirjoitus, jossa meillä kaikilla on roolimme. Sen jälkeen on helppo ymmärtää kaikki muu. Kirjoittivathan

David Lynch ja Mark Frost Twin Peaksinkin mitä erikoisimpia hahmoja, jättiläisen, kääpiön ja yksikätisen miehen, miksi Jumala ei olisi kirjoittanut omaan käsikirjoitukseensa tonttuja ja keijukaisia?

Terapeutini näkökulma pirstaloitumisesta ei ole täysin väärä, mutta ei täysin oikeakaan. Hänelle sirpaleet eivät ole totta. Minulle ne ovat. Yhtä totta kuin alkuperäinen astia, joka oli kokonainen.

Siksi minä puhun mieluummin rajasta todellisuuden ja mielikuvituksen välillä. Moni luulee, että raja on selkeä, mutta oikeasti se on hämärä. Yhtä hämärä kuin voi olla raja isän ja rakastajan, haamun ja elävän tai kahden maan välillä, kun toinen pyrkii irtautumaan ja toinen pitämään väkivalloin kiinni. Mitä useammin raja ylitetään, sitä hämärämmäksi se käy.

Rajat ovat usein symbolisia. Rajojen rikkojat, inestiset isäpuolet, viestejä tuonpuoleisesta välittävät meediat tai romanit, jotka ovat kulkeneet yli jokaisen maan rajan, taas todellisia, käsin kosketeltavia ihmisiä. Yhtä todellisia ovat ihmiset, jotka kykenevät liikkumaan todellisuuden ja mielikuvituksen välillä, vaikka juuri sitä rajaa pidetäänkin rikkomattomana.

Jos ylittää väkisin toisen ihmiskehon rajat, se on raiskaus. Jos tekee saman toisen kodille, se on murto. Jos toiselle maalle, se on hyökkäys. Viimeistään väkivaltaa käyttämällä kaikki rajat on mahdollista ylittää. Minunkaan matkani ei ole ollut väkivallaton, mutta minä en ole tarvinnut väkivaltaa ylittääkseni rajan. Se on aina ollut auki. Olemassa mutta niin huomaamaton. Hauras kuin kolmessa polvessa katkenneet juuret.

Niin, todellisuuden ja mielikuvituksen raja on hämärä. Ei niin pimeä, ettenkö olisi tuntenut vihlaista vatsan-

pohjassa aina, kun minulta on kysytty jotain ja olen joutunut valehtelemaan vastauksen. Mutta ei niin valoisa, että olisin tuntenut valehtelevani silloin, kun olen kertonut oman totuuteni. Raja on juuri niin hämärä, että tiedän sen olevan olemassa. Tunnen sen, kun ylitan sen, mutta unohdan heti, kun olen toisella puolella.

Sanotaan, ettei ihminen voi muistaa yksityiskohtia seitsemää vuotta vanhemmista tapahtumista. Jos siis muistan lempikesämekkonni olleen vaaleanpunainen, mutta oikeasti se oli syvänpunainen, valehteleeko mieleni minulle? Sen kysymyksen äärelle palasin joka kerta, kun olin ylittänyt rajan. Erään kerran keittiömme pöydälle oli yön aikana ilmestynyt outoja hedelmiä, en tiennyt mitä ne olivat, mutta kun pian hedelmien ilmestymisen jälkeen kuulin armenialaisen Eva Rivasin euroviisukappaleen Apricot Stone, hedelmistä tuli mielessäni aprikooseja. Silti ne saattoivat olla persikoita tai luumuja. Aivan kuten aasia taluttava mies siinä noen tahrimassa valokuvassa. Hänestä tuli mielessäni albaani, mutta hän saattoi silti olla serbi tai romani.

Kun ylitin ensimmäisen rajan en vielä tiennyt, että niitä olisi enemmänkin. Enkä minä ylittänyt yhtäkään niistä yksin. En olisi ikinä osannut.

Olin viisitoistavuotias, kun tapasin Sävelen ensimmäistä kertaa. Se tapahtui bussipysäkillä. Oli varhainen, kylmä pakkasaamu hieman ennen joulua. Ohi ajavien autojen kelmeät valot osuivat lumikinoksiin ja saivat niiden rapeaksi jäätyneen kuoren loistamaan kuin Swarovskin kristallit marengilla. Muuten oli pilkkopimeää. Taivaalla oli vielä yö, mutta asfaltti oli jo aurattu pikimustaksi aamuruuhkan tieltä.

En tiedä kauanko Sävel oli ollut pysäkillä, koska kiinnitin häneen huomiota vasta, kun se tapahtui. Bussi pysähtyi, mutta kuljettaja kieltäytyi ottamasta Säveltä kyytiin.

TODELLISUUS ON KUIN HÄILYVÄ UNI.

Lilian Ranta istuu omaelämäkertansa
julkaisutilaisuudessa punaisessa mekossa.
Samanlaisessa, jota Lana Del Rey käytti Burning
Desiren videollaan. Haltioituneen vastaanoton
sijaan yleisö alkaakin kyseenalaistaa
kirjassa kerrottuja asioita.

Syytösten voimistuessa tarina käy yhä
kummallisemmaksi, kuin pahassa unessa.
Onko mikään Lilianin elämästään muistama asia
totta? Onko hän parisuhdeväkivallasta selvinnyt
etniseen vähemmistöön kuuluva menestysartisti
vai itseään etsivä, hukassa oleva nuori?

LINDA-MARIA RANISEN ESIKOISROMAANI ON
KIEHTOVA KUDELMA, JOSSA LUKIJAA HUIJATAAN
JOKA KÄÄNTEESSÄ. SAMALLA TOTUUS ON
AINA RIVIENTÄISSÄ.

JOHNNY
Kniga

www.johnnykniga.fi

84.2

978-952-362-029-2